

Sandriko fragmentas su Vazų herbu

Pavadinimas	Sandriko fragmentas su Vazų herbu
Muziejus	Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai
Fondas	pagrindinis
Tipas	architektūrinė detalė
Sritis	archeologija
Pirminės apskaitos numeris	LDKVR GEK 713/5
Inventorinis numeris	LDKVR VRA 4/AD 4:1
Matmenys	aukštis x plotis – 82 x 60 cm storis – 25 cm
Medžiagos	smiltainis
Sukūrimo data	XVII a. I p.

Ekspionato aprašymas

Architektūrinė detalė su Vazų herbu ir XVII a. būdinga uždara karūna virš jo. Herbą supa „Aukso vilnos“ ordino grandinė. Detalė tikriausiai buvo durų arba lango aprėminimo viršutinė dalis – sandrikas. Herbinė kompozicija veikiausiai buvo paausiuota arba pasidabruota. Šis akmuo puošė vieną rūmų salės sieną, kuri buvo rekonstruota ir įrengta greičiausiai po 1610 m. gaisro. „Aukso vilnos“ ordinas buvo vienas populiariausių Europoje, įsteigtas 1429 m. Burgundijos hercogo Pilypo Gerojo (Philippe le Bon). Jo grandinę puošė avinėlio figūrėlė, narelius sudarė du sukabinti auksiniai skiltuvai, o tarp jų – emaliu ir auksu puošti „liepsnojančios titnagai“. Iš Lietuvos ir Lenkijos valdovų „Aukso vilnos“ ordiną buvo gavę Žygimantas Senasis (1518 m.; su šiuo ordinu ant krūtinės jis pavaizduotas 1527 m. medalyje) ir Žygimantas Augustas (1556 m.). Žygimantas Vaza „Aukso vilnos“ ordino riteriu tapo 1600 metais. Jam ir jo sūnui Vladislovui Vazai (1615 m.) šį apdovanojimą suteikė Ispanijos karalius Pilypas III (Felipe III). Vazos ypač mėgo šį ordiną, dažnai su juo buvo vaizduojami portretuose ir raižiniuose. Jau 1611 m. Vilniuje dirbęs medalių kūrėjas, graveris ir auksakalys Jonas Trilneris sukūrė Žygimanto Vazos ir jo žmonos Konstancijos Habsburgaitės medalį, kuriame valdovas pavaizduotas su šiuo ordinu. Ekspionato radimvietė: Vilniaus žemutinės pilies kunigaikščių rūmų pietinio korpuso išorė (Kuncevičius A., Tautavičius A., Urbanavičius V. Vilniaus Žemutinės pilies rūmų teritorijos 1990 m. tyrimų ataskaita. Vilnius, 1991). Daugiau informacijos <http://www.valdovurumai.lt/lankytojams/savaite-eksponas/architekturine-detale-su-vazu-herbu#.UiW3itK8D-s>